Antwoordmodel: De handelsroute: het kasboek van een handelshuis

Groep 5 · rekenen, geschiedenis, economie · Handel en de Gouden Eeuw · 235 min

1. Je hebt 23 gulden. Je wilt zo weinig mogelijk fiches gebruiken. Hoeveel fiches heb je nodig?
Antwoord: 7 fiches

2. Hoeveel dagen duurt de reis van Amsterdam naar Londen en dan door naar Lissabon?
Antwoord: 6 dagen

3. Je koopt in Amsterdam een vol schip vis. Hoeveel gulden betaal je?
Antwoord: 8 gulden

4. Je verkoopt die 4 vaten vis in Lissabon. Hoeveel winst maak je op de vis?
Antwoord: 12 gulden

5. Route A gaat Amsterdam – Londen – Lissabon – Londen – Amsterdam. Hoeveel winst maak je?
Antwoord: 32 gulden

6. Route B gaat twee keer heen en terug naar Danzig: Amsterdam – Danzig – Amsterdam – Danzig – Amsterdam. Hoeveel winst maak je?
Antwoord: 32 gulden

7. Na route A heb je nog 6 dagen over. Kun je daarmee nog winst maken?
Antwoord: C (Nee, in 6 dagen kom je nergens met winst heen en terug.)

8. Bruno vaart vier keer heen en weer tussen Amsterdam en Londen. Hij verdient niets. Waarom niet?
Antwoord: B (Londen wil geen vis. En in Londen kan hij niets kopen voor Amsterdam.)
Toelichting: Amsterdam verkoopt alleen vis, en Londen wil geen vis. Londen verkoopt niets. Snel varen helpt niet als je niets te ruilen hebt.

9. Zoek de route met de meeste winst in 18 dagen. Speel hem met je pion en de fiches, en schrijf elke haven in het kasboek.
Antwoord: Geen vast antwoord
Toelichting:

Het kasboek van de beste route:

- Amsterdam, dag 0: 4 vis kopen voor 8. Kas 12.
- Danzig, dag 4: vis verkopen voor 16, 4 graan kopen voor 12. Kas 16.
- Lissabon, dag 11: graan verkopen voor 32, 4 peper kopen voor 16. Kas 32.
- Londen, dag 15: niets (peper brengt hier 8, in Amsterdam 9). Kas 32.
- Amsterdam, dag 17: peper verkopen voor 36. Kas 68.

Beoordelingscriteria:

- Elke haven staat erin, met de dag van aankomst
- Kopen en verkopen kloppen met de prijzen en de regels (eerst verkopen, hoogstens 4 vaten)
- De gulden in kas kloppen na elke haven

10. Hoeveel winst maak je met de beste route in 18 dagen? Zoek door tot je hem gevonden hebt.
Antwoord: 48 gulden
Toelichting: Dit is de enige route met 48 winst (alle routes zijn door de computer nagerekend). Dezelfde route met de peper verkocht in Londen geeft 44. Daarna komt 36 (eerst goedkope vis halen in Bergen, dan naar Lissabon) en een rij routes met 32, zoals route A en B. Wie 44 heeft, heeft bijna alles goed: vraag waar de peper het meeste opbrengt.

11. Waarom is jouw route beter dan route A en route B? Leg het uit.
Antwoord: Geen vast antwoord
Beoordelingscriteria:

- Vergelijkt met minstens één van de routes van Tomas
- Noemt iets als nooit leeg varen, of dat elke haven koopt wat de vorige verkoopt

12. Je verkoopt 4 vaten peper in Amsterdam. Hoeveel gulden krijg je?
Antwoord: 30 gulden

13. Hoeveel gulden is dat minder dan in ronde 1?
Antwoord: 6 gulden

14. Je hebt 4 vaten peper. Je verkoopt er 1 in Londen en 3 in Amsterdam. Hoeveel gulden krijg je samen?
Antwoord: 32 gulden

15. Je koopt vis in Amsterdam voor 2 gulden per vat en verkoopt het in Danzig. Hoeveel vaten neem je mee voor de meeste winst?
Antwoord: B (2 of 3 vaten)

16. Je verkoopt 4 vaten in Lissabon. Wat levert meer gulden op?
Antwoord: C (Dat is evenveel)

17. Graan koop je in Danzig voor 3 gulden. Vis koop je in Amsterdam voor 2 gulden. Welke lading geeft dan de meeste **winst** in Lissabon?
Antwoord: B (3 vaten graan en 1 vat vis)

18. Wat gebeurt er met de prijs als er veel van één goed op de markt komt?
Antwoord: B (De prijs gaat omlaag)
Toelichting: Dit heet vraag en aanbod. Het woord hoeft de leerling niet te kennen; het idee wel.

19. Een schipper maakt 18 tochten. Hoe vaak komt hij gemiddeld kapers tegen?
Antwoord: 3 keer

20. Speel 18 dagen en houd je kasboek bij.
Antwoord: Geen vast antwoord
Toelichting: Kijk of de leerling na een storm nog nagaat of hij op tijd terug kan zijn.
Beoordelingscriteria:

- Elke tocht staat erin, met de gooi
- De zakkende prijzen zijn goed gebruikt
- De gulden in kas kloppen na elke tocht

21. Wat heb je ontdekt over veel vaten van hetzelfde goed? Wat deed je daarom anders dan in ronde 1?
Antwoord: Geen vast antwoord
Beoordelingscriteria:

- Legt uit dat de prijs zakt als je veel van hetzelfde brengt
- Noemt een eigen keuze uit het spel, zoals mengen, minder vaten meenemen of over twee havens verdelen

22. Jullie komen allebei op dezelfde dag in Amsterdam aan, ieder met 4 vaten peper. Hoeveel gulden krijgen jullie samen?
Antwoord: 44 gulden

23. Jij mag beginnen. Jullie verkopen om de beurt één vat. Hoeveel gulden krijg jij?
Antwoord: 24 gulden

24. Nu spreken jullie af dat één van jullie naar Amsterdam gaat en de ander naar Londen, ieder met 4 vaten peper. Hoeveel gulden krijgen jullie dan samen?
Antwoord: 56 gulden

25. Spel 1, tegen elkaar: speel 18 dagen en houd je eigen kasboek bij.
Antwoord: Geen vast antwoord
Beoordelingscriteria:

- Elke tocht staat erin, met de dag en de gooi
- De gedeelde markt is goed gebruikt als ze tegelijk in een haven waren
- De gulden in kas kloppen

26. Voor spel 2: welke afspraken maken jullie? Schrijf op wie welke havens en goederen neemt, en of jullie in een konvooi varen.
Antwoord: Geen vast antwoord
Beoordelingscriteria:

- Er staan concrete afspraken (havens, goederen of konvooi)
- De afspraken passen bij wat ze in spel 1 merkten

27. Spel 2, samen: speel 18 dagen en houd je eigen kasboek bij.
Antwoord: Geen vast antwoord
Beoordelingscriteria:

- Elke tocht staat erin, met de dag en de gooi
- De speler houdt zich aan de afspraken, of legt uit waarom niet
- De gulden in kas kloppen

28. Vul de winst in van allebei de spellen en tel op.
Antwoord: Geen vast antwoord
Beoordelingscriteria:

- Winst is gulden aan het eind min 20
- De optelling klopt

29. Wat werkte beter, samenwerken of tegen elkaar spelen? Leg uit met jullie eigen getallen.
Antwoord: Geen vast antwoord
Beoordelingscriteria:

- Kiest en onderbouwt met de getallen uit de vergelijking
- Noemt een reden, zoals de markt delen, havens verdelen of het konvooi
- Ziet ook een nadeel van samenwerken (afspraken, eerlijk verdelen)

30. Er is maar één verkoper van peper. Wat gebeurt er dan met de prijs die de kopers betalen?
Antwoord: A (De prijs kan hoog blijven, want niemand verkoopt goedkoper.)
Toelichting: Eén verkoper heet een monopolie. Het woord hoeft niet; het idee wel. Leg de link met het spel. Bij spreiden verdienden de kooplieden samen meer; de kopers betaalden dat verschil.

31. Elke handelaar verkoopt het zakje voor het dubbele van wat hij betaalde. Voor hoeveel stuivers verkoopt handelaar 4 het zakje aan Lucia?
Antwoord: 16 stuivers

32. Hoeveel stuivers verdient handelaar 4 aan één zakje? En hoeveel verdient de boer?
Antwoord: A (Handelaar 4 verdient 8 stuivers, de boer 1 stuiver.)

33. Lucia verkoopt het zakje in Amsterdam voor 20 stuivers. Hoeveel keer zo veel is dat als wat de boer kreeg?
Antwoord: 20 keer zo veel

34. Hoeveel zeelieden kwamen er ongeveer niet terug?
Antwoord: 160 zeelieden
Toelichting: In het echt 249 en 87. Veel zeelieden stierven aan scheurbuik (te weinig vitamine C), aan andere ziektes en in gevechten.

35. Welke zin klopt het best voor deze reis?
Antwoord: A (Ongeveer 1 van de 3 zeelieden kwam terug.)

36. Wie verdiende aan de peper en de nootmuskaat, en wie betaalde een prijs? Vul de tabel in.
Antwoord: Geen vast antwoord
Toelichting:

Een mogelijke invulling:

- Boer: 1 stuiver per zakje, het zware werk.
- Handelaars: verdienden steeds meer, namen risico met hun geld.
- Zeelieden: een klein loon; velen betaalden met hun gezondheid of hun leven.
- Mensen op Banda: kregen niets; betaalden met hun land, hun vrijheid en vaak hun leven.
- Lucia: verdiende goed; betaalde geld en nam risico.

Beoordelingscriteria:

- Ziet dat de boer weinig kreeg en de handelaars en Lucia het meest verdienden
- Noemt een prijs die geen geld is (gezondheid, leven, vrijheid, land)
- Maakt verschil tussen wie verdiende en wie betaalde

37. Waarom was peper zo duur? En wie heeft gelijk, Bruno of Tomas? Gebruik het spel en wat je in deze ronde las.

Antwoord: Geen vast antwoord

Beoordelingscriteria:

- Noemt minstens twee redenen voor de hoge prijs (lange reis, risico, veel tussenhandelaars, één verkoper)
- Kiest een kant of legt uit dat het ervan afhangt, met een argument
- Maakt verschil tussen een risico dat je zelf kiest en een prijs die anderen moesten betalen